

GÖRÜNÜM

Ekonomik Arařtırmalar
14 Kasım 2019

İŐ ORTAMI: KOBİ'LER İÇİN EN İYİ ÜLKE HANGİSİ?

04 Neden KOBİ'ler için iş ortamını inceliyoruz?

05 KOBİ'ler için en iyi iş ortamı nerede?

07 Ülkeler bazında değerlendirme: en iyiden en kötüye

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ana Boata, Senior Economist for Europe
+33 (0) 1.84.11.48.73
Ana.BOATA@eulerhermes.com

Manfred Stamer, Senior Economist for Emerging Europe
and the Middle East
Manfred.STAMER@eulerhermes.com

Kai Gerdes, Head of Analysis at Euler Hermes Rating
Kai.GERDES@eulerhermesrating.com

- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ'ler) dünya genelinde ekonomik büyüme ve refah için ciddi öneme sahip. KOBİ'ler, küresel olarak işletmelerin neredeyse %90'ını ve toplam istihdamın da yarısından fazlasını temsil ediyor. AB içerisinde ise KOBİ'ler, tüm işletmelerin %99'unu ve katma değer %60'ından fazlasını oluşturuyor. Ancak, birçok rapor ve anketin de ortaya koyduğu üzere KOBİ'ler, görece daha büyük ölçekli şirketlere göre; finansmana ulaşmakta zorluklar yaşıyor, rekabette güçlük çekiyor ve daha fazla düzenleyici yüke maruz kalıyor.
- 2019 yılı KOBİ İş Ortamı Endeksimiz (SMEB), KOBİ'ler için 13 seçili ekonomide iş ortamını değerlendiriyor. SMEB endeksimiz, altı bileşeni baz alıyor. Bunlar: bürokrasi, vergi politikası, işgücü piyasası esnekliği, finansman, ihracat fırsatları ve rekabet.
- Bulgularımıza göre iş ortamının KOBİ'ler için en cazip olduğu ülke Kanada. Bu ülkeyi, Hong Kong, ABD, Hollanda ve Singapur takip ediyor. Bu beş ülkenin ortak paydaları; işe alım ve işten çıkarma prosedürleri bakımından esnek işgücü piyasalarına sahip olmaları ve hepsinde bürokrasinin çok düşük seviyede olması. Ortamın en iyi olduğu ilk üç ülke bunlara ek olarak; destekleyici vergi politikaları ve görece daha iyi finansman koşulları da sunuyor.
- İlk beş ekonomiyi sıralamada takip eden diğer sekiz ülke ise: Belçika, İngiltere, Almanya, Polonya, İrlanda, Fransa, Slovakya ve Çekya. İngiltere, Almanya ve Fransa'da, KOBİ'ler ortalamamızın (örneklemimizin ortalamasına göre) altında bir ortamla karşı karşıya. İngiltere ve Almanya'da bunun ana nedeni vergi politikalarıyla, Fransa'da KOBİ'lere ayak bağı olan durumlar; işgücü piyasasının katılığı, KOBİ'lere yönelik yeteri kadar finansal bilgi olmaması ve bürokrasi.

Photo by Luca Bravo on Unsplash

13

**2019 KOBİ İş Ortamı Endeksimiz için
değerlendirdiğimiz ülke sayısı**

NEDEN KOBİ'LER İÇİN İŞ ORTAMINI İNCELİYORUZ?

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ'ler) dünya genelinde ekonomik büyüme ve refah için ciddi öneme sahip. KOBİ'ler, küresel olarak işletmelerin neredeyse %90'ını ve toplam istihdamın da yarısından fazlasını temsil ediyor. AB içerisinde ise KOBİ'ler, tüm işletmelerin %99'unu ve katma değer %60'ından fazlasını oluşturuyor. Ancak, birçok rapor ve anketin de ortaya koyduğu üzere KOBİ'ler görece daha büyük ölçekli şirketlere göre; finansmana ulaşımında zorluklar yaşıyor, rekabette güçlük çekiyor ve daha fazla düzenleyici yükü maruz kalıyor. Şirketler için çekici bir ortam, tüm bu bariyerlerin ortadan kalktığı ve; ölçek, sektör ve hukuki tipten bağımsız olarak tüm oyunculara eşit imkanların sağlandığı şartlarla mümkün olacaktır.

KOBİ'lerin kendi yerel pazarlarında veya potansiyel ihracat pazarlarındaki iş ortamlarını daha iyi anlayabilmeleri için endeksimizde 13 ekonomiyi değerlendirerek (ABD, Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, İrlanda, Hollanda, Belçika, Polonya, Çekya, Slovakya, Hong Kong ve Singapur) hangisinin KOBİ'ler için en çekici ortamı sunduğunu tespit ettik. Küresel olarak ekonomik bir yavaşlama yaşanması durumunda, endeksimiz, politika yapıcılara da görece küçük ölçekli şirketler için iş ortamlarını iyileştirmeye yönelik bir yol haritası sunuyor.

Endeksimizde baz aldığımız engelleri KOBİ'lerin çeşitli anketlerde işlerine engel olarak belirttikleri göstergelere göre seçtik. Bu anketler arasında, Euler Hermes ve Bibby

Finansal Hizmetler tarafından gerçekleştirilen 2019 Küresel İş Monitörü de yer alıyor. Bu anketler, KOBİ'lerin karşı karşıya oldukları ana zorluklar arasında: idari ve düzenleyici yükler, finansmana ulaşım, vasıflı eleman bulma zorluğu, artan maliyetler (işgücü maliyetleri, resmi giderler ve vergisel anlamda) ve artan rekabet olduğunu gösteriyor. Bu faktörlere dayanarak SMEB endeksimiz için altı bileşen belirledik: bürokrasi, vergi politikaları, işgücü piyasası esnekliği, ihracat fırsatları ve rekabet. SMEB'yi oluşturan bu altı bileşenin her biri de kendi içinde birçok farklı göstergenin bir araya gelmesiyle hesaplanıyor ve bu göstergeler Z-değeri metodolojisi kullanılarak puanlandırılıyor. Sonuç olarak, ankette yer alan her bir ülke için SMEB, bu altı bileşene ve 15 göstergeye (bknz. Kutu 1) dayalı bir puan verir.

KUTU 1: SMEB Göstergeleri

Bürokrasi

- Düzenleyici kalitesi: Dünya Bankası, Küresel Yönetişim Göstergeleri 2019
- İş Hürriyeti: Heritage Foundation, Ekonomik Hürriyet Endeksi 2019
- "Ülkenizdeki iş ortamına yönelik hükümet politikası" (Elverişli veya Bazan Destekleyici) – Bibby Finansal Hizmetler ve Euler Hermes, 2019 Küresel İş Monitörü
- "Hükümet düzenlemelerini ve bürokrasiyi şirketlerinin karşı karşıya olduğu en büyük zorluk olarak seçen şirket payı" – Bibby Finansal Hizmetler ve Euler Hermes, 2019 Küresel İş Monitörü

Vergi Politikası

- Baz kurumlar vergisi oranı ve KOBİ'lere yönelik kurumlar vergisi oranları arasındaki fark – ulusal kaynaklar
- KOBİ'lere yönelik kurumlar vergisi oranları (eğer KOBİ'ler için ayrı bir oran açıklanmamışsa baz oran kabul edilir) – ulusal kaynaklar

İşgücü Piyasası Esnekliği

- İşe alım ve işten çıkarma uygulamaları – Dünya Ekonomik Forumu 2019
- İnsani gelişmişlik endeksi – Birleşmiş Milletler 2018

Finansman

- Krediyeye ulaşım – Dünya Bankası, İş Yapma Anketi 2020
- "Ülkenizde finansman mevcudiyeti (İyi veya Mükemmel)" - Bibby Finansal Hizmetler ve Euler Hermes, 2019 Küresel İş Monitörü
- "Son 12 ayda kredi talebiniz reddedildi mi" - Bibby Finansal Hizmetler ve Euler Hermes, 2019 Küresel İş Monitörü
- KOBİ'ler için bankaların sunduğu kredi faiz oranları – ulusal kaynaklar

İhracat Fırsatları

- Sınır ötesi ticaret – Dünya Bankası, İş yapma anketi 2020
- Toplam KOBİ'ler içinde ihracat yapan KOBİ'lerin oranı – OECD, 2017

Rekabet

- Yerel rekabet yoğunluğu – Dünya Ekonomik Forumu 2019

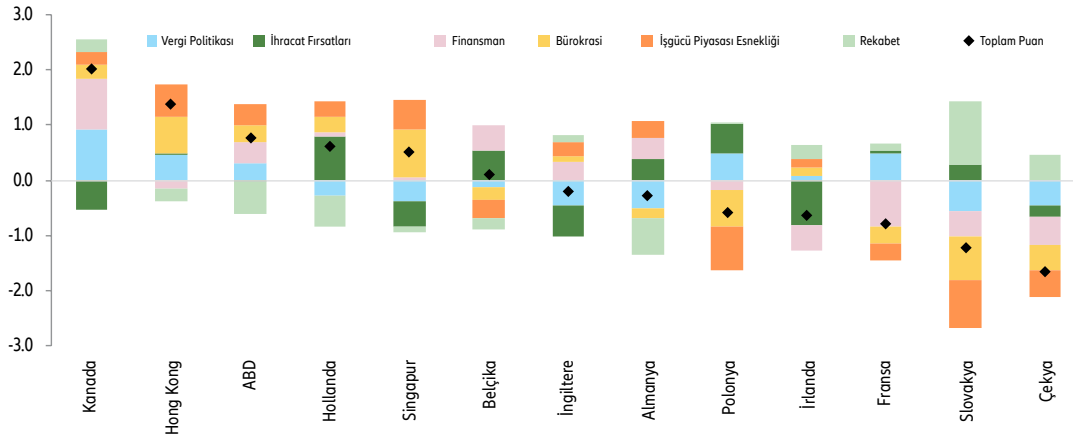
¹ Avrupa Komisyonu (2018): SAFE raporu 2018, OECD (2018): OECD (2018): Improving the business environment for SMEs through effective regulation; OECD (2019): Financing SMEs and Entrepreneurs 2019; WTO (2016): World Trade Report 2016 - Levelling the trading field for SMEs.

² Bibby Finansal Hizmetler ve Euler Hermes (2019): 2019 Küresel İş Monitörü

³ Z değeri her bir gösterge değerinin grup ortalamasıyla olan ilişkisini ölçer ve ortalamadan standart sapma olarak ölçülür. Z değerleri pozitif veya negatif olabilir. Değerin pozitif olması puanın ortalamasının üzerinde olduğuna, negatif olması da altında kaldığına işaret eder.

KOBİ'LER İÇİN EN İYİ İŞ ORTAMI NEREDE?

Şekil 1a: Seçili 13 ülke için SMEB, bileşenlerin katkılarıyla (en iyiden en kötüye)

Kaynaklar: Ulusal kaynaklar, Dünya Bankası, Heritage Foundation, Birleşmiş Milletler, OECD, WEF, Bibby Finansal Hizmetler, Euler Hermes, Allianz Araştırma Departmanı

Şekil 1b: Seçili 13 ülke için SMEB, alt bileşenlerin sıralamasıyla

Ülke	Sıralama						SMEB
	Vergi Politikası	İhracat Fırsatları	Finansman	Bürokrasi	İşgücü Piyasası Esnekliği	Rekabet	
Kanada	1	11	1	5	7	3	1
Hong Kong	4	7	8	2	1	9	2
ABD	5	8	4	3	3	11	3
Hollanda	8	1	6	4	5	11	4
Singapur	9	10	7	1	2	8	5
Belçika	7	3	2	9	9	9	6
İngiltere	10	12	5	7	6	5	7
Almanya	12	4	3	8	4	13	8
Polonya	2	2	9	12	12	7	9
İrlanda	6	13	10	6	8	3	10
Fransa	2	6	13	10	10	5	11
Slovakya	13	5	11	13	13	1	12
Çekya	10	9	12	11	11	2	13

Kaynaklar: Ulusal kaynaklar, Dünya Bankası, Heritage Foundation, Birleşmiş Milletler, OECD, WEF, Bibby Finansal Hizmetler, Euler Hermes, Allianz Araştırma Departmanı

KOBİ'ler Kanada'da çok olumlu bir iş ortamına sahip. Hong Kong, ABD, Hollanda ve Singapur'da da iş ortamı olumlu. Bu beş ülkenin ortak paydaları; işe alım ve işten çıkarma

prosedürleri bakımından esnek işgücü piyasalarına sahip olmaları ve hepsinde bürokrasinin çok düşük seviyede kalması. Hong Kong dışında hepsinin sağladığı finansman koşulları

da görece iyi. Ortamın en iyi olduğu ilk üç ülke bunlara ek olarak destekleyici vergi politikalarına da sahip.

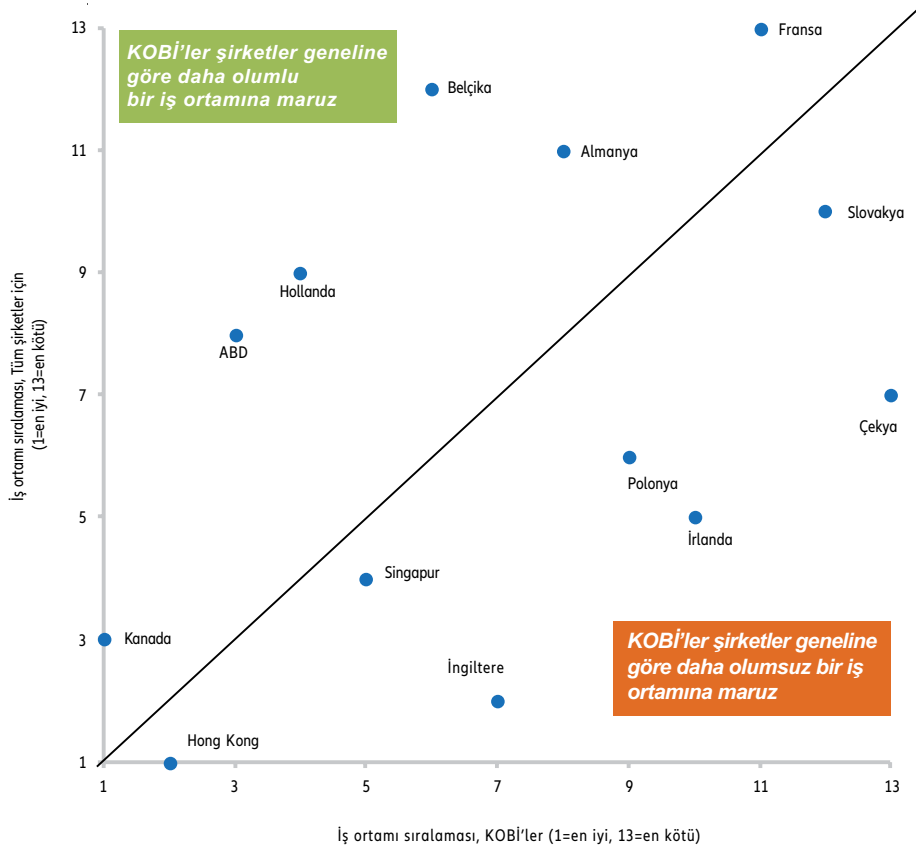
Kanada, ABD ve Hollanda'da KOBİ'ler genel olarak daha az engelle karşı karşıya

SMEB endeksimiz ile karşılaştırıp ölçekten bağımsız olarak iş ortamının tüm şirketler için aynı olup olmadığını değerlendirebilmek için SMEB endeksimizin dengini seçili ekonomilerdeki tüm şirketler için hesapladık.

Yaptığımız karşılaştırma bu ekonomilerdeki iş ortamının her zaman KOBİ'ler ve diğer şirketler için aynı olmadığına işaret ediyor. 13 ülke için iki endeksin sıralamaları karşılaştırıldığında; Kanada, ABD, Hollanda ve Belçika'da KOBİ'lerin ortalama bir şirkete göre daha az engel ile karşı karşıya kaldığı görülüyor (bknz. Şekil 2). Almanya ve Fransa'da da KOBİ'ler ortalama

bir şirkete göre daha avantajlı ama örnekleminizdeki diğer ekonomilerle karşılaştırıldığında görece dezavantajlı durumdadır. Diğer yandan; İngiltere, İrlanda, Polonya, Slovakya ve Çekya'da KOBİ'ler ortalama bir şirkete göre belirgin bir şekilde daha fazla engelle karşılaşıyor.

Şekil 2: SMEB sıralamasının genel olarak tüm şirketler için hesaplanan iş ortamı sıralaması ile karşılaştırması (1=en iyi, 13=en kötü)

Kaynaklar: Ulusal kaynaklar, Dünya Bankası, Heritage Foundation, Birleşmiş Milletler, OECD, WEF, Bibby Finansal Hizmetler, Euler Hermes, Allianz Araştırma Departmanı

ÜLKELER BAZINDA DEĞERLENDİRME: EN İYİDEN EN KÖTÜYE

Kanada – İhracat fırsatları daha çeşitli olmalı

Kanada 2019 yılı için SMEB sıralamamızın başında yer alıyor. Kanadalı KOBİ'ler için olumlu şartlar arasında kurumlar vergisi de var. Kanada'da baz kurumlar vergisi %28 ile örneklemimizdeki ülkelerin ortalaması olan %23'ün biraz üzerinde yer alsa da KOBİ'ler için kurumlar vergisi oranı %9 ile örneklemimizdeki en düşük ikinci sırada. Baz oran ile KOBİ'lere uygulanan oran arasındaki %19 fark ise 13 ülke arasında en yüksek fark olduğu için Kanadalı KOBİ'lere diğer büyük şirketlere göre belirgin bir avantaj sağlıyor. Finansman da Kanada'da KOBİ'ler için çok avantajlı. Kanada Küçük İşletme Finansman Programı tarafından sağlanan düşük faiz oranları ve İhracat Geliştirme Kurumu (EDC, ihracatı teşvik etmeye yönelik bir devlet kurumu) tarafından sağlanan diğer finansman imkanları KOBİ'lere ciddi kredi imkânı sunuyor.

Ancak, Kanadalı KOBİ'ler için ticaret zorluk yaratan konulardan biri. Kanada GSYH'sinin %30'dan fazlası ihracatla sağlansa da bu ihracatın neredeyse %80'i sadece ABD'ye yapılıyor. Bu nedenle, Kanada'nın ihracat sektörü ABD ekonomisinin durumuna aşırı bağlı. İhracat pazarlarını çeşitlendirmek çok faydalı olacak ama ABD ile birçok alanda üretim zincirleri çoktan derin bir şekilde kurulmuş olduğu için bunu yapmak zor. İki ülke arasında ticari bir gerilim de var ve bu ihtilafın ortaya çıkardığı kısasa kısas vergilerin ortadan kalkması Kanada ticareti için çok faydalı olacak.

Ham petrol önemli bir ihracat kalemi ama petrolün çıkarılarak yabancı müşterilere ulaştırılması çok zor. Daha güvenilir ve kapsamlı bir boru hattı altyapısı çok faydalı olabilir. Yakın zamanda oluşturulan Kapsamlı Ekonomik ve Ticaret Anlaşması (CETA) 27 pazar ve 500 milyondan fazla müşteri için gümrük vergisiz ticaret kanalıyla Kanada'dan ihracatın kapılarını açacak ama henüz anlaşma tam olarak imzalanmadı ve uygulamaya geçmedi. Anlaşma tam olarak uygulamaya geçtiğinde ihracatı ciddi oranda canlandıracaktır.

Hong Kong – Görece daha yüksek olan faiz oranları KOBİ'ler için ana sıkıntı

Örneklemimizde yer alan ülkeler arasında Hong Kong SMEB endeksinde en yüksek ikinci sırada. Bu öncelikle; düşük bürokrasi, işgücü piyasasının önemli ölçüde esnek oluşu ve görece avantajlı vergi politikasından kaynaklanıyor. Güçlü iş hürriyeti ve yüksek mevzuat kalitesinin bir uzantısı olarak Hong Kong, endeksimize dahil olan ülkeler arasında bürokrasinin en düşük seviyede olduğu ikinci ekonomi (Singapur'u takiben). İşgücü piyasasının esnekliği bakımından ise ülke örneklemimizde en üst sırada yer alıyor. Vergi politikası görece avantajlı. Baz vergi oranı %16,5 iken KOBİ'ler için kurumlar vergisi oranı %8,25.

Ülkenin KOBİ'ler bağlamında zayıf kaldığı noktalar ise; finansman ve rekabet. Finansman ayağına bakacak olursak, Hong Kong örneklemimizde altıncı sırada. Bunun önemli bir nedeni KOBİ'lere sunulan kredi oranlarının

görece yüksek olması. Ancak, geçtiğimiz ay boyunca reel ekonomiyi ve KOBİ'leri desteklemeye yönelik finansal koşullarda iyileşme sağlandı. 31 Ekim'de, 2008 yılından beri ilk kez HSBC ve Standard Chartered, Hong Kong için ana borç verme oranlarında indirim gitti (12,5bp). Politika yapımcılar da özellikle KOBİ'leri hedef alan önlemler almaya çalışıyor. 16 Ekim'de Hong Kong Merkez Bankası tarafından oluşturulan "Bankacılık Sektörü KOBİ Borç Verme Koordinasyonu Mekanizması" ilk toplantısını gerçekleştirdi. Hong Kong'da yer alan başlıca dokuz banka arasında KOBİ'leri desteklemeye yönelik bir anlaşma gerçekleştirildi. Alınan önlemler arasında: zor durumda olan KOBİ'lerin ödemelerinin ertelenmesi veya yeniden planlanması, ABD ve Çin arasındaki ticari gerilimin ortaya çıkardığı yapısal zorluklardan kaynaklanan ek maliyetleri karşılamaları için KOBİ'lere destek olunması ve gayrimenkul sektörüne sağlanan kredi koşullarında değişikliğe gidilmemesi (daha düşük kira oranlara rağmen) yer alıyor.

ABD – Rekabet, KOBİ'lerin önündeki en büyük engel

ABD'nin SMEB sıralamasında en dikkat çekici nokta tüm ülkeler arasında en kötü ikinci sırada yer aldığı rekabet alanının genel ekonomi için en faydalı şey olması. Rekabet, kapitalist sistemin en önemli karakteristiği ama aynı zamanda iki ucu keskin bir kılıç. Rekabet, bir yandan en iyi seçeneklerin en düşük fiyatlarla müşterilere, yatırımcılara ve ekonomi geneline ulaşması bakımından çok büyük fayda sağlarken diğer yandan KOBİ'ler için büyük bir risk teşkil edebiliyor. Yeni kurulan işlerin üçte biri sadece iki yıl hayatta kalabilirken, yarısı beş sene ve ancak %20'den azı on veya daha fazla sene faaliyetlerini sürdürebiliyor.

Kredi imkanlarının görece iyi olması KOBİ'ler için önemli bir avantajken ne yazık ki aynı avantaj işletmelerin hayatta kalma oranlarının düşük olmasına da neden oluyor. Bu durum, büyük ve çok katmanlı finans sistemiyle, sistem içinde kredi vermeye yönelik rekabetin kombinasyonundan ortaya çıkıyor. Kredi sağlayan kurumlar arasında; büyük ve küçük ticari bankalar, bölgesel ve halk bankaları, tasarruf ve kredi şirketleri, kredi birlikleri ve hükümet programları ve en önemli olarak da Küçük İşletme İdaresi (SBA) yer alıyor. Kredi imkanları iş kurmayı ve sermaye seviyesini korumayı kolaylaştırırsa da, kredi vermeye yönelik rekabet sonradan ödeme gücünü yaşayabilecek KOBİ'lere bile kredi sağlanmasına neden olarak iflas sayısını arttırabiliyor. Tabii ne olursa olsun, KOBİ'ler için krediyeye kolay ulaşım, risk alamama durumuna göre daha tercih edilebilir bir durum.

İşgücü piyasasının esnekliği de ABD'li işletmeler için temel avantajlardan biri. Çalışanların çoğunun işe alınması veya işten çıkarılması çok kolay. Bu nedenle, KOBİ'ler için ABD'de birini işe almak diğer ülkelere göre çok daha az risk taşıyor. Ayrıca, şu anda birçok eyalette "çalışma hakkı" kanunları yürürlükte ve bu kanunlar işçi sendikalarının çalışanları kendilerine üye olmaya zorlamasını engelliyor. Bu da işgücü piyasasının elastikiyetini düşüren işçi sendikalarını zayıflatıyor.

Ancak, ihracat fırsatları ABD'li KOBİ'lerin yumuşak karnı. ABD'nin ihracatçıları destekleyen bir hükümet ajansı olmasına

rağmen -ABD Ticari Hizmetler- bu kurumun başarısının sınırlı olduğu söylenebilir. Ondan daha mühim olan diğer bir hükümet kuruluşu İhracat İthalat Bankası (EXIM) ama bu kuruluş da daha çok ölçekçe büyük şirketleri ve işlemleri desteklemeye eğilimli. Çin ile yaşanan son ticari anlaşmazlıklar ve Çin ve AB ile kısasa kısas getirilen gümrük vergilerinin KOBİ'lere zarar verdiği kesin. Çin ile kapsamlı bir ticari anlaşma yapılması ve mümkün olduğunca çok gümrük vergisinin sıfırlanması ABD'li KOBİ'leri canlandırabilecek tek başına en önemli adım olacaktır.

Hollanda – Avrupa'daki KOBİ'ler için sınıfının en iyisi

Avrupa ülkeleri arasında KOBİ'ler için en iyi iş ortamını sunan Hollanda. Hollanda'yı en iyi yapan ise: ihracat fırsatları alanındaki yüksek sıralaması, düşük bürokrasisi, destekleyici finansman koşulları ve esnek işgücü piyasası. İhracat ayağına bakıldığında KOBİ'lerin toplamının %9,2'sinin ihracat yaptığı görülüyor (benzer ülkeler için aynı oran %5,5). Sınır ötesi ticaret yapmak uğraşılması gereken doküman ve işlemlerin aldığı zaman (1 saat) bakımından çok kolay. İhracat maliyetleri neredeyse 0 (gelişmiş ülkelerde 170 doları geçen rakamlarla karşılaştırıldığında). Finansman bakımından Hollanda'daki KOBİ'ler Almanya veya Fransa'ya göre biraz daha fazla maliyete katlanıyor olsalar da (sırasıyla; %2,4, %2 ve %1,6) finansmana ulaşım kolaylığı için ülkedeki KOBİ'lerin %40'ının değerlendirmesi iyi/mükemmel şeklinde ve KOBİ'lerin sadece %14'ü son 12 ayda bir kredi reddi yaşamış (benzerlerinde %19 olan oran ile karşılaştırmak gerekirse).

KOBİ'ler için olumsuz sayılabilecek iki şey ise; rekabet ve vergi politikası. Hollandalı şirketler şirket faaliyetlerini 'yoğun' olarak tanımlıyor (7 üzerinden 5,2 puan -ki bu aşırı yoğun kabul ediliyor). Bu skor Almanya'ninkine aynı olmakla birlikte Belçika ve Fransa'ya göre yüksek. Vergi bakımından, Hollandalı KOBİ'ler %20'lik özel bir orana sahip (standart kurumlar vergisi oranından 5yp düşük). Ancak, baz oran ile KOBİ'lere sağlanan kurumlar vergisi oranları arasındaki fark örneğin, Belçika'ya (9yp) veya Fransa'ya (16yp) göre az. Bu nedenle, 2020 bütçesinde planlandığı gibi KOBİ'ler için kurumlar vergisinin düşürülmesi (2021 yılında

%15'e) Hollandalı KOBİ'lere 1yp ek kâr marjı sağlayacağı için olumlu bir adım.

Singapur – KOBİ'lerin durumu vergi politikalarıyla daha da iyileştirilebilir

KOBİ'ler için iş ortamı Singapur'da görece olumlu – 13 ülke arasında Singapur beşinci sırada yer alıyor. Ülkenin sıralamada iyi bir yerde olmasının en önemli nedenleri bürokrasinin az ve işgücü piyasasının esnek olması. Bürokrasinin azlığı bakımından Singapur 13 ülke arasında en iyi konumda. 2019 yılı Küresel İş Monitörü KOBİ anketimiz de bu durumu yansıtıyor: Singapur'daki anket katılımcılarından "hükümetin işletmelerle yönelik politikalarının bazen lütfekar" olduğunu söyleyenler neredeyse %60 ile listemizde yer alan ülkeler içinde en yüksek orana sahip. Benzer şekilde "hükümet düzenlemeleri ve bürokrasinin şirketleri için en büyük sıkıntı" olduğunu belirten katılımcı yüzdesi de (%16) ülkeler arasında en düşük seviyede. Singapur, iş hürriyeti ve mevzuat kalitesi bakımından da endeksi oluşturan 13 ülke arasında en iyi ikinci sırada yer alıyor (Hong Kong'tan sonra).

SMEB endeksinde Singapur'un genel sıralamasına hafif olumlu katkı yapan bir diğer unsur da finansman. Singapur, örneklemimiz içinde KOBİ'lere en çok kredi sağlanan ülke ve finansal koşullar çok düzgün bir Kredi Temin puanı ile destekleniyor. Son 12 ayda reddedilen kredi miktarı da görece düşük (örneklem ortalamamız %19 iken Singapur için %14). Son birkaç yıldır Singapur iş ortamını daha da iyileştirmek için; ihracat ve ithalatı (limanların altyapılarını iyileştirerek), iş kurmayı ve inşaat izinlerini kolaylaştıracak önlemler alarak çaba sarf ediyor. Ancak, şaşılacak şekilde "ihracat fırsatları" Singapur'un genel SMEB puanına en çok negatif katkı yapan kalem. Ülkenin ihracat maliyetleri OECD'nin yüksek gelirli ülkeler ortalamasının bile üzerinde. Vergi politikası SMEB skorunu aşağı çeken bir diğer etken. KOBİ'ler diğer işletmelerle aynı kurumlar vergisine (hepsi için %17) tabi.

Belçika – işgücü piyasasının esnek olmayan yapısı KOBİ'ler için sorun olmaya devam ediyor

Belçika'da iş ortamı genel olarak KOBİ'leri destekleyici ama örneğin Hollanda'ya göre daha az. İhracat fırsatları ülkenin olumlu olarak öne çıktığı alanlardan biri. Sınır ötesi ticaret gerekli doküman işlemleri ve aldığı zaman bakımından çok kolay. İhracat maliyetleri neredeyse 0 (gelişmiş ülkelerde 170 doları geçen maliyetlerle karşılaştırıldığında). KOBİ'lerin tümü arasından ihracat yapanların oranı görece yüksek (benzerlerinin %5,5 olan ortalamasına göre Belçika'nın ki %7,1). Bunun bir nedeni Belçika'nın üç ana bölgesinde de ihracat ajanlarının olması olabilir. Finansman olanakları da KOBİ'ler için uygun. Bankaların kredi faiz oranları çok düşük (+%1,6). KOBİ'lerin %39'u "son 12 ayda finansmana ulaşmalarının çok rahat/mükemmel olduğunu" belirtiyor ve sadece %20'si (benzerlerindeki %18'lik orana göre) son 12 ayda bir kredi reddi yaşamış. KOBİ'lere yönelik vergi politikaları örneklemimizdeki 13 ülkeye göre nötr ama Belçika'daki şirketlerin geneline göre daha avantajlı. Belçikalı KOBİ'ler 2018'den beri indirimli olarak %20'lik kurumlar vergisine tabi (baz oran %29). İki oran arasındaki fark (%9) KOBİ'lerin kâr marjlarında yaklaşık 2yp avantaj anlamına geliyor. Belçikalı KOBİ'ler zaten halihazırda benzer ülkelerdeki KOBİ'lere göre daha yüksek karlılığa sahip. 2017 yılında EBITDA ciro oranı %13 ile Avrupa ortalamasının 2yp üzerindeydi. Bu durum artan girdi maliyetlerinin (ör, artan ücretler, daha yüksek ithalat fiyatları) KOBİ'ler üzerinde yarattığı yükü biraz hafifletiyor. Ancak, KOBİ'ler açısından olumsuzluk yaratan şey de yine kurumlar vergisi çünkü aslında oran benzer ülkelerdekilere göre yüksek (örneğin Fransa'ya göre 5yp fazla).

Belçikalı KOBİ'leri zorlayan en önemli konular: bürokrasi, işgücü piyasasının katılığı ve rekabet. Bürokrasi bakımından, mevzuat kalitesi ve düzenleyici kalitesi göstergeleri benzerlerine göre zayıf. KOBİ'lerin sadece %31'i hükümet politikalarının kendileri için elverişli olduğunu düşünüyor (benzerlerinde ortalama %35'i). KOBİ'leri destekleyecek ek kamu politikaları işletmelerin ölçeklerini büyütme yardımcı olabilir. Fransa'da olduğu gibi işgücü piyasasının çok esnek olmayışı (örneğin, işe alım ve işten çıkarma prosedürleri) KOBİ'ler için bir kısıt. Özellikle bu alanda Belçika katı prosedürleri biraz rahatlatarak işten çıkarmalar için ihbar sürelerini kısaltabilir. Toplu iş sözleşmesi anlaşmalarının sayısının (ulusal, sektörel ve şirket seviyesinde 3 tane) azaltılması ve KOBİ'ler için çalışanlara yönelik vergilerin düşürülmesi (ki bu istihdamı da destekleyecektir) gelecekteki kamu politikaları açısından verimli olacaktır.

İngiltere – İhracat, KOBİ'ler için çok uzun ve maliyetli

Genel olarak bakıldığında İngiltere'nin SMEB endeksinde benzerlerine göre çok iyi bir yerde olduğu söylenemez. Düşük bürokrasi, makul rekabet ve esnek bir işgücü piyasasına rağmen ülke sıralamada; Hollanda, ABD ve Belçika'nın gerisinde yer alıyor.

Finansman, KOBİ'ler için İngiltere'de iş ortamı bakımından en önemli avantajlardan biri. Banka kredilerinin oranı %3'ün üzerinde kalmaya devam etse de (Batı Avrupa'nın kalanındaki %2'lik ortalama ile karşılaştırıldığında) krediye ulaşım kolaylığı KOBİ'lerin %24'ü tarafından "çok kolay/mükemmel" olarak sınıflandırılmış (benzerlerindeki %30'luk ortalama ile karşılaştırıldığında) ve KOBİ'lerin sadece %9'u son 12 ayda bir kredi reddi yaşamış (benzer

ülkelerde aynı ortalama %19). Ek olarak, İngiltere'nin "kredi temini" skoru Avrupa'daki en yüksekler arasında. Olumsuz yönler bakacak olursak, konu ihracat fırsatları olduğunda İngiltere'de KOBİ'ler çok rekabetçi bir ortama sahip değil (ihracat prosedürleri çok uzun). İngiltere'de bir şirketin ihracata yönelik tüm formları doldurması için 24 saatten fazla zamana ihtiyacı var ve tüm dokümanlar ve sınır mevzuatına yönelik toplam maliyetler de 300 doların üzerinde tutuyor (gelişmiş ülkelerdeki yaklaşık 170 dolarlık maliyetle karşılaştırıldığında). Dahası, çoğu kişinin düşündüğünün aksine İngiltere'de KOBİ'lere yönelik vergi politikası diğer 13 ülkeyle karşılaştırıldığında rekabetçi değil. KOBİ'lerin tabi olduğu ayrı ve daha düşük bir kurumlar vergisi yok. Genel oran 2021 yılında %17'ye düşecek ama öyle olduğunda bile Fransa'da KOBİ'lerin tabi olduğu %15'lik oranın üzerinde kalacak. Benzer ülkelerle karşılaştırıldığında: bürokrasi ve rekabet İngiltere'de KOBİ'lere zorluk çıkararak konular değil.

Ancak, önümüzdeki dönemde Brexit'in KOBİ'ler için ihracat fırsatlarını olumsuz etkilemesi mümkün (büyük ihtimalla 2021 sonundan itibaren daha fazla olacak doküman işleri ve gümrük kontrolleri nedeniyle). Bu nedenle, KOBİ'lere yönelik örneğin gümrük müşavirliği gibi konularda spesifik idari desteklerin yer alacağı bir politika avantaj sağlayabilir. Sonuç olarak, İngiliz şirketleri mal ve hizmetlerinin neredeyse yarısını AB'ye ihraç ediyor ve önümüzdeki beş sene boyunca başka Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalanırsa bile bunun ciddi bir şekilde azalma ihtimali düşük.

Almanya – Güçlü rekabet KOBİ'ler üzerinde baskı yaratıyor

Almanya'nın KOBİ'lere sağladığı genel iş ortamı skoru, endeksi oluşturan 13 ülkenin ortalamasına göre düşük. Bunun en önemli nedenleri: yüksek rekabet seviyesi ve elverişsiz vergi rejimi. Sağlıklı bir rekabet; piyasaların verimliliği, işletme verimliliği, yenilik ve müşteri odaklılığının artmasını sağlasa da, KOBİ'ler bunu işleri için bir engel olarak görüyor (örneğin, müşteri bulma ve fiyatlama gücü bakımından). Almanya'da ortalama kurumlar vergisi yaklaşık %30 ile örneklemimizdeki en yüksek seviyede (Fransa, Belçika ve Kanada ile birlikte). Ancak benzer ülkelerde KOBİ'ler çok daha düşük ayırı oranlara tabiyken (%9 ila %20 arasında), Alman hükümeti sadece bu sene için KOBİ'lere yönelik vergi oranını kârın %25'yle sınırlandıracığını açıkladı. Bu indirim dikkate alındığında bile Almanya'daki KOBİ'ler endeksimizi oluşturan ülkeler arasında en yüksek vergi oranına tabi. Bu nedenle, vergi politikası, KOBİ'lere yönelik yapılabilecek iyileştirmeler bakımından politika yapıcılara önemli bir alan sağlıyor. Ayrıca, bürokrasi, birçok KOBİ tarafından külfetli olarak nitelendiriliyor ve Almanya'nın SMEB ortalamasına küçük bir negatif katkı yapıyor.

Alman KOBİ'ler için bir avantaj olumlu finansman koşulları: bankaların kredi faiz oranları düşük (ortalama %2) ve kredi ret oranı KOBİ'ler için az (son 12 ayda KOBİ'lerin sadece %14'ü kredi reddiyle karşılaştı). Bunun kısmen önemli bir nedeni; görece küçük şirketlerin finansmanına odaklanmış kapsamlı bir kooperatif ve tasarruf ortaklığı bankaları sisteminin olması. Almanya'da ihracat fırsatları da iyi. KOBİ'lerin toplamının %10,2'si ihracat yapıyor (örneklemimizdeki en yüksek seviye). Ayrıca ve büyük ihtimalle şaşırtıcı olarak işgücü piyasası esnekliği de Alman KOBİ'ler için bir avantaj. Bunda, son 15 yılda gerçekleştirilen ciddi reformlar önemli bir rol oynuyor ve ülkede vasıflı çalışan seviyesi de genel olarak

yüksek. Ancak, mühendislik gibi bazı sektörlerdeki vasıflı çalışan yetersizliği büyük ihtimalle verilere pek yansımıyor.

Fransa – Finansal bilgi ana sorun olmaya devam ediyor

Fransa için endeksimiz KOBİ'lere yönelik ana problemin krediye ulaşım olduğunu gösteriyor. Finansal bilgi eksikliği de krediye ulaşımın önündeki en önemli engel çünkü Fransa'da kredi bürosu kapsamı %0. OECD ülkelerinde ise aynı oran ortalaması &66,7 (gerçi kredi kayıt kapsamı Fransa'da şirketlerin %47'siyken, OECD'de ise ortalama %24,4). Bu durum Fransız KOBİ'lerin karşılaştığı kredi açığına ışık tutuyor: son 12 ayda kredi ret oranı %33 (diğer ülkeler için ortalama %18) ve daha düşük oranda KOBİ'ler "finansman olanaklarının iyi/mükemmel" olduğunu düşünüyor (Fransa'da %25, ortalamada %31).

Eğer Fransa bu bilgi sorununa bir çözüm bulabilirse küresel endeks sıralaması İngiltere'ninkine yaklaşabilir. Bürokrasi ülkedeki KOBİ'ler için külfet olan diğer bir konu. KOBİ'ler daha fazla kanuna tabi ve mevzuat kalitesi biraz daha düşük. Fransız KOBİ'leri, büyük şirketlerin uzun süren iflas süreçlerine (ortalamada neredeyse iki sene) ve bunun daha küçük şirketler üzerinde yarattığı dalga etkilerine daha fazla maruz kalıyor. Ayrıca, alacak vadeleri (ortalamada 73 gün) kanunlarda yer alandan (60 gün) uzun ve bu da kanunların pek etkili olmadığına işaret ediyor. Diğer yandan, Fransa bazı konularda yol aldı. KOBİ'lere yönelik kurumlar vergisi oranının düşürülmesi en önemli iyileştirmeler arasında ve uygulamaya konan işgücü kanunu da işgücü piyasasının esnekliğini arttırmaya yardımcı olarak Fransız pazarının rekabet gücünü arttırdı.

Polonya, Çekya, Slovakya – KOBİ'ler net bir şekilde dezavantajlı

Örneklemimizdeki 13 ülke arasında; Polonya, Slovakya ve Çekya SMEB sıralaması bakımından en alt sırada yer alıyor (sırasıyla; 10, 12 ve 13. Sıralar). Çok açık bir şekilde politika

yapıcıların bu ülkelerde KOBİ'lere yönelik yapabileceği birçok şey var. Çekya'da "rekabetin düşük olması" ülke endeksine olumlu katkı yapan tek unsur. Slovakya için de rekabet olumlu katkı sağlayan kalemlerden ama Polonya bu alanda nötr bir durumda. Slovakya ve Polonya'da sınır ötesi ticaret (gerekli zaman ve kağıt işlemleri çok kolaylaştırıldığı için) KOBİ'lere avantaj sağlayan alanlardan. Polonyalı KOBİ'ler çok düşük vergi oranlarının da avantajını yaşıyor (büyük ölçekli şirketler için kurumlar vergisi oranı %19 iken KOBİ'ler için %9). Ancak, Çekya ve Slovakya'da KOBİ'lere özel bir kurumlar vergisi oranı yok (her iki ülke için oranlar sırasıyla %19 ve %21).

Her üç Orta Avrupa ekonomisinde de KOBİ'ler: yüksek miktarda bürokrasi, katı işgücü piyasaları ve finansman zorluklarıyla karşılaşılıyor. 2019 yılı KOBİ'lere yönelik Küresel İş Monitörü anketine göre bu bölgedeki beş KOBİ'nin birinden azı hükümet politikalarının kendileri için elverişli olduğunu düşünüyor ve yarısından çoğu da "düzenlemeleri" karşılaştıkları en büyük zorluk olarak belirtiyor. Aynı anket KOBİ'lerin neredeyse dörtte birinin son 12 ayda kredi reddi yaşadığını ortaya koyuyor (örneklemimizdeki %19'luk ortalama ile karşılaştırıldığında). İşgücü piyasasının esnekliğine gelince... Her üç ülke de işe alım ve işten çıkarma prosedürleri bakımından endeksimizi oluşturan ülkeler arasında en zor süreçlere sahip. Vasıflı çalışan bulma zorluğu da diğer ülkelere göre yüksek.